

Smo sploh kaj novega povedali? Sledi iz tega kakšen nov napotek? Jezikovno rabo smo na tem mestu res opredelili kot jezikovne strategije in izraz »strategija« predpostavlja zavestno odločitev delujočega, da uporabi določeno »orodje« za doseg svojega cilja. In čeprav smo zaradi tega lahko izpostavili konstruktivistično vlogo jezikovne rabe, sooblikovanje družbene realnosti, na tem mestu poudarjamo, da to ni vedno povsem zavestno. Pretežni del jezikovne rabe (strateškost pri tem pojmuje kot njeno splošno lastnost) poteka povsem rutinsko in zato so tudi strateške izbire jezikovnih vzorcev očitno lahko povsem nezavedne. Večina bralcev bi prav te primere verjetno spontano uporabila tudi sama. Vprašanje pa je, če bi se pri tem zavedali tudi kompleksne dinamike uravnavanja razmerij in sodelovanja med govorniki, v katero bi se ob tem vključili. In prav to je bil naš namen – *ob poznanih primerih izpostaviti njihovo vlogo uravnavanja družbenih odnosov in v tem smislu, specifičneje za pedagoški kontekst, vlogo uravnavanja stopnje demokratičnosti, sodelovanja, spodbujanja, motiviranja itd.* Pokazati smo želeli tudi, zakaj uporaba vljudnostnih strategij ne bi smela biti posledica srečnega naključja sprožitve ustaljenega mehanizma. Gre za izredno pomembne pretanjene mehanizme jezikovne rabe, ki so konstitutivnega pomena za nemoten uspešen potek pedagoške prakse in katerih naj bi se učitelji tudi zavedali ter jih razumeli, čeprav so jih morebiti v dosedanji praksi že uspešno uporabljali.

Ob upoštevanju značilnosti pedagoškega konteksta lahko ponazoritev klasifikacije jezikovnih vljudnostnih strategij sklenimo z naslednjimi posplošenimi ugotovitvami. Izhajali smo iz ugotovitve, da je v pedagoškem kontekstu predpostavljena neka relativna omejenost gibanja in delovanja učencev, medtem ko v primeru ogrožanja pozitivne integritete, to je osebnosti učencev v najširšem smislu (ne le aktualnih vidikih), veljajo podobni kriteriji kot izven šole. Oglejmo si, npr., izjavo:

(36) »Sedite!«,

ki v smislu negativne integritete omejuje svobodo gibanja učencev. V šoli bi lahko učitelj to izjavo uporabil povsem rutinsko in brez uporabe vljudnostnih strategij, pri tem pa se učenci ne bi čutili ogrožene. Nasprotno pa bi bila izjava v izvenšolskem kontekstu, npr. ko bi se učitelj in učenci srečali na popoldanski rekreaciji v bližnjem športnem centru, povsem neumestna in za sogovorce močno ogrožujoča. Po drugi strani bi lahko izjava

(37) »Kako ste lahko tako neumni?«